

ПАНОРАМА ПОЛІТОЛОГІЧНИХ СТУДІЙ

Науковий вісник РДГУ

2009

№ 3

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІСТОРИКО-СОЦІОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК

ПАНОРАМА ПОЛІТОЛОГІЧНИХ СТУДІЙ

НАУКОВИЙ ВІСНИК РДГУ

Випуск 3

Рівне-2009

Панорама політологічних студій:
науковий вісник Рівненського державного гуманітарного університету. –
Вип. 3. – Рівне: РДГУ, 2009. – 198 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

1. **Гон М.М.** – д.політ.н., в.о. професора, завідувач кафедри політичних наук Рівненського державного гуманітарного університету (головний редактор).
2. **Канцелярук Б.І.** – д.політ.н., головний науковий співробітник відділу трансатлантичних досліджень Інституту світової економіки і міжнародних відносин.
3. **Киридон А.М.** – д.і.н., професор кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Київського міжнародного університету.
4. **Круглашов А.М.** – д.політ.н., професор, завідувач кафедри політології та державного управління Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича.
5. **Макаренко Є.А.** – д.політ.н., провідний науковий співробітник відділу трансатлантичних досліджень Інституту світової економіки і міжнародних відносин.
6. **Постоловський Р.М.** – к.і.н., професор, завідувач кафедри всесвітньої історії, ректор Рівненського державного гуманітарного університету.
7. **Тихомирова Є.Б.** – д.політ.н., професор, завідувач кафедри міжнародної інформації Рівненського інституту слов'янознавства Київського славістичного університету (заступник головного редактора).
8. **Троян С.С.** – д.і.н., професор, завідувач кафедри міжнародних відносин та країнознавства Рівненського інституту слов'янознавства Київського славістичного університету.
9. **Шеретюк В.М.** – к.і.н., доцент, декан історико-соціологічного факультету Рівненського державного гуманітарного університету.
10. **Шугасва Л.М.** – д.філос.н., професор кафедри філософії та економічної теорії Рівненського державного гуманітарного університету.
11. **Ярош Б.О.** – д.політ.н., професор, завідувач кафедри теорії та історії політичної науки Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Відповідальний редактор – к.політ.н., доцент **Черній А.Л.** (Рівненський державний гуманітарний університет)

Друкується за рішенням Вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету.
Протокол № 9 від 24 квітня 2009 р.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність і точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей. Думки авторів статей можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи не повертаються.

**Видання здійснено за фінансової підтримки
ДЗЕЦЬКА Олега Вікторовича**

Адреса редакції: кафедра політичних наук, Рівненський державний гуманітарний університет,
вул. Остафова, 29, м. Рівне, 33027.

ЗМІСТ

ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ: ВИТОКИ І СУЧАСНІСТЬ (ДО 60-РІЧЧЯ З ДНЯ ПРОГОЛОШЕННЯ ЗАГАЛЬНОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ)

Тихомирова Є.Б.	5	Інформаційна кампанія ООН щодо 60-ї річниці Загальної Декларації Прав Людини
Павловська А., Демчук А.	11	Концепція електронних прав у міжнародній системі захисту прав людини
Василенко С.Д.	19	Права людини: від ідей і декларацій до реального втілення в політичне життя
Ярош О.Б.	25	Державна політика України з виконання Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації жінок: альтернативний погляд громадськості
Жарна К.	30	Десята річниця Римського статуту. Роздуми на тему міжнародного кримінального судочинства
Лесняк В.Ю.	37	Політико-правовий аналіз організації та функціонування інституту омбудсмена в сучасній Іспанії
Кукурудза А.Р.	49	Дихотомія прав та обов'язків: еволюція і сьогодення
Кириленко О.М.	52	Сучасний досвід політологічних досліджень у сфері захисту прав людини

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Киридон А.М.	61	Глобальні чинники дестабілізації системи безпеки в регіоні Кавказу (на основі аналізу російсько-грузинського конфлікту 2008 року)
Троян С.С.	66	Російсько-грузинський конфлікт 2008 року й Україна
Герасимчук Т.Ф.	78	Участь України у безпекових проектах сучасного глобалізованого світу: альтернативні варіанти

ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ ТА ПРОЦЕСИ

Наумов А.С.	87	Роль глави держави в процесі політичної модернізації перехідного суспільства
Ломака І.І.	96	Суспільно-церковні відносини в Україні: стан і перспективи
Геник М.А.	105	Інституціоналізація процесу міжнаціонального примирення у діяльності вищих законодавчих органів України і Польщі

ПОЛІТИЧНА ФІЛОСОФІЯ

Монолатій І.С.	113	Імперіологія як конструкт сучасної соціогуманітаристики
Климончук В.Й.	120	Свобода та моральна відповідальність у філософсько-політичних ідеях стародавньої Греції

ЕТНОПОЛІТОЛОГІЯ

Гон М.М.	127	Геноциди першої половини ХХ століття: організація злочину
Черній А.Л.	136	Проблеми типологізації етнополітичних конфліктів
Десятничук І.О.	143	Лібералізація у Чехословаччині 1968 року: етнічні спільноти і права людини

ДОСЛІДЖЕННЯ МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ

Березовська-Чміль О.Б.	153	Проблеми соціальної політики в програмних засадах соціал-демократичних партій
Мислюк Ю.В.	161	Еволюція політичної опозиції в Україні
Мадрига Т.Б.	168	Електоральна характеристика західного регіону України (2002-2007 рр.)
Мушкевич О.Б.	175	Концептуальні моделі нації: зарубіжні та вітчизняні інтерпретації
Фатуллаєва А.М.	180	НАФТА: передумови та етапи створення

РЕЦЕНЗІЇ

Троян С.С.	184	Особливості українсько-російських відносин в умовах трансформаційних зрушень
Хаврук І. А.	189	Анатомічні особливості політичного маніпулювання
Монолатій І.С.	191	Роль етнічності в політиці та роль політики в етнічних процесах в академічному дискурсі
Хаврук І. А.	194	Юридична кваліфікація Голодомору 1932-1933 років
Відомості про авторів	196	
Вимоги до оформлення статей	198	

окремих підрозділів і зважати на рекомендацію посібника Міністерством освіти і науки як навчального посібника з етнополітології загальнонаціонального масштабу.

Посібник В.Д. Бородінова організаційно та методично адаптований до сучасного навчального процесу у вищих навчальних закладах. Авторський погляд на місце та роль етнічного фактора в політичному житті суспільства зайвий раз підтверджує, що будучи наукою про взаємовідносини етнічнонаціональних спільнот (етносів, націй та етнічних груп) та політики, вітчизняна етнополітологія має власний поняттєво-категоріальний апарат, власні предмет та об'єкт дослідження, а також методологічну основу та методи.

Поза деякими висловленими нами зауваженнями, можна стверджувати, що навчальний посібник «Етнополітологія» донецького політолога В.Д. Бородінова – суттєвий внесок у сучасний вітчизняний дискурс вищої школи, який по-новому осмислює суттєві аспекти теоретичного пакету етнополітології як навчальної дисципліни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Антонюк О.В. Основи етнополітики: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – К.: МАУП, 2005. – 432 с.
2. Бородінов В.Д. Етнополітологія: Навчальний посібник. – Донецьк: Каштан, 2008. – 396 с.
3. Кузнецов А.М. Этническое и национальное в политологическом дискурсе // Полис. – 2007. – № 6. – С. 9–23.

УДК 323.282+341.485 «1932-33»

Хаврук І.А.

ЮРИДИЧНА КВАЛІФІКАЦІЯ ГОЛОДОМОРУ 1932-1933 РОКІВ

(Рец.: Захаров Євген. Чи можна кваліфікувати Голодомор 1932-1933 років в Україні та на Кубані як геноцид? / Харківська правозахисна група. – Харків: Права людини, 2008. – 48 с.)

Khavruk I. A. Legal qualification of Golodomor 1932-1933.

*Ceterum censeo Carthaginem esse delendam
(Карфаген має бути зруйнований)
Марк Порцій Катон Старший*

Уявіть собі, що справа визнання голодомору 1932-1933 років геноцидом українського народу просунулась набагато далі доволі обережних заяв міжнародної спільноти. Уявіть собі, що в міжнародному праві все ж знайдено об'єктивний спосіб дати належну оцінку трагічним подіям. Уявіть собі, що врешті-решт було організовано відповідні заходи, на які погодились і прихильники і противники визнання. Якою могла б бути правова аргументація представників України? Яким чином біль трагедії можна передати сухою мовою юридичних фактів відповідно до міжнародно-правових норм?

Однією із нечисленних спроб перетворити історичні факти на факти юридичні є публікація харківського правозахисника Євгена Захарова, в якій зроблено спробу довести, що Голодомор 1932-1933 років в Україні та на Кубані має ознаки злочину проти людяності та геноциду.

Особливістю авторського підходу до проблеми є розрізнення трьох різних типів голодування в період 1932-33 рр. Кожен з них мав свої специфічні причини, риси та наслідки, аналіз яких дозволяє досліднику голод першої половини 1932 року, викликаний політикою щодо невиконання хлібозаготівель з 1931 року, та голод у третьому кварталі 1932 року, що був спричинений реакцією на невиконання хлібозаготівель з врожаю 1932 року, кваліфікувати як злочин проти людяності. Голод третього типу, спричинений частковою, а згодом і повною конфіскацією збіжжя і продуктів харчування відповідно в листопаді-грудні 1932 року та в січні 1933 року, що здійснювалась лише у сільських районах України і Кубані, в поєднанні із політичними репресіями на фоні згорання українізації, автор розглядає як злочин проти людяності і геноцид.

Автор намагається послідовно і комплексно підходити до юридичної класифікації явища Голодомору 1932-1933 років (наскільки це можливо в межах 2,7 друкованого аркуша тексту). Дослідник визначає об'єкт злочину, склад злочину, мотив, умисел, суб'єкт вчинення злочину геноциду, його наслідки. Окрему увагу звернуто на можливість застосування положень Конвенції «Про запобігання злочину геноциду та покарання за нього» (1948 р.) та Римського статуту Міжнародного кримінального суду (1998 р.) щодо голоду 1932-33 років в Україні. Основними аргументами автор подає практику трактування норм даних міжнародно-правових актів щодо подій, які мали місце в ХХ столітті. Тим не менш, правова частина публікації закінчується доволі абстрактним «Зло повинно бути назване і покаране» замість більш доречного, на нашу думку, аналізу можливих правових наслідків визнання голодомору як злочину проти людяності та геноциду.

Значну частину видання займає додаток, в якому дослідник подає короткий опис історичних фактів 1930-1933 років, що мають стосунок до організації, перебугу та наслідків голодомору.

Книга цікава, перш за все, саме правовим підходом, що вигідно вирізняє її на фоні інших досліджень голодомору – праць переважно історичного характеру. Публікація, на нашу думку, придасться для вивчення як курсу історії, так і правових дисциплін. На останок зауважимо: на хвилі минулорічних роковин, безперечно, однієї із найтрагічніших подій в історії українського суспільства, серед всього різноманіття офіційних організаційних дійств значна увага надавалась друкованому слову: за матеріальної та моральної підтримки влади (і не без використання адмінресурсу) побачило світ чимало наукових, науково-популярних, публіцистичних праць. Як правило, адресованих українському суспільству (що має свою, досить потужну аргументацію). Як правило, виданих державною мовою (що теж має сенс). Але в цілому, видання адресувались переважно людям, у свідомості яких проблема визнання голодомору геноцидом давно вирішена.

Наукове видання

ПАНОРАМА ПОЛІТОЛОГІЧНИХ СТУДІЙ

НАУКОВИЙ ВІСНИК РДГУ

Відповідальний за випуск – *Шеретюк В. М.*
Відповідальний редактор - *Черній А. Л.*
Комп'ютерна верстка та макет – *Третяк О.Ю.*

УДК 32
ББК 66.0
П 16

Панорама політологічних студій:
науковий вісник Рівненського державного гуманітарного університету. –
Вип. 3. – Рівне: РДГУ, 2009. – 198 с.

**Видання здійснено за фінансової підтримки
ДЗЕЦЬКА Олега Вікторовича**

Підписано до друку 22.05.2009 р. Формат 60x84 1/16.
Гарнітура Times New Roman. Папір офсетний.
Друк ізографічний. Умовн. друк. арк. 14,5.
Наклад 120 прим. Зам. №93/1.

Адреса редакції: кафедра політичних наук, Рівненський державний гуманітарний
університет, вул. Остафова, 29, м. Рівне, 33027.

Віддруковано засобами оперативної поліграфії
редакційно-видавничого відділу
Рівненського державного гуманітарного університету